

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prof. dr. R.M. Letschert
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Woerden : 19 januari 2026
onze ref. : E26b03/HG-is
doorkiesnr. : 0348 48 43 53
e-mail : is@vemw.nl

onderwerp : Carbon Capture and Storage (CCS): tijd voor besluitvorming en uitvoering

Geachte professor Letschert,

In Nederland staan de industriële transitie en het behalen van de klimaatdoelen onder druk vanwege startproblemen bij de opschaling van de Carbon Capture and Storage-markt (CCS). Dit is onwenselijk gezien het belang van de industrie, die de welvaart van onze samenleving ondersteunt en bijdraagt aan de strategische relevantie en onafhankelijkheid van Nederland. Tegelijkertijd staat de industrie onder grote druk om haar concurrentiekracht te behouden en te verduurzamen. Indien de industrie niet kan verduurzamen, is het niet mogelijk de klimaatdoelen te behalen.

CCS is een van de voornaamste instrumenten waarmee de industrie op relatief korte termijn grote stappen kan zetten in verduurzamen, met name voor sectoren waar CCS een substantiële bijdrage kan leveren aan CO₂-reductie en waar CCS, mits passende subsidiëring beschikbaar is, de meest kosteneffectieve decarbonisatie-optie vormt. CCS draagt niet alleen bij aan het voorkomen van CO₂-uitstoot, maar creëert ook randvoorwaarden voor koolstofverwijdering en het behalen van klimaatneutraliteit. Daarnaast beschikt Nederland over een unieke geografische ligging met een groot potentieel voor de ontwikkeling van CCS. De huidige opschalingsfase van de Nederlandse CCS-markt kent echter diverse knelpunten, waardoor CCS-projecten onvoldoende van de grond komen.

VEMW vraagt de aandacht van de formerende partijen voor een drietal maatregelen die een effectieve en efficiënte ontwikkeling van CCS mogelijk maken en bedrijven in staat stelt op korte termijn de noodzakelijke investering beslissingen te nemen, verzoekt deze partijen om hierover de benodigde afspraken te maken in het regeerakkoord:

- Borg de betaalbaarheid van CCS-tarieven als basis van een positieve businesscase voor de industrie
- Borg dat de SDE++-subsidie aansluit bij de werkelijke CCS-kosten
- Maak de risico's van de CCS waardenketen beheersbaar

Hét kenniscentrum en dé belangenbehartiger voor zakelijke energie- en watergebruikers

Houttuinlaan 12
3447 GM WOERDEN
KvK Utrecht nr. 30147022

Telefoon 0348 48 43 50
E-mail cf@vemw.nl
Internet www.vemw.nl

IBAN: NL20ABNA0551408340
BICcode: ABNANL2A
BTW nr. NL 0011.19.904.B01

Borg de betaalbaarheid van CCS-tarieven als basis van een positieve businesscase voor de industrie

De huidige opschalingsfase van de Nederlandse CCS-markt kent van nature een monopolistisch karakter. Op dit moment is het Aramis-project de enige plausibele optie voor CCS op korte termijn. In deze context zijn potentiële CCS-klanten feitelijk 'captive customers', die geconfronteerd worden met een gebrek aan alternatieven en het risico op niet-concurrerende tarieven, aangezien de enige aanbieder een sterke marktpositie heeft bij het vaststellen van tarieven. Daarnaast is er momenteel onvoldoende transparantie over de wijze waarop deze tarieven tot stand komen. De geraamde tarieven voor Aramis zijn fors gestegen ten opzichte van de initiële schattingen. Bovendien is het aannemelijk dat deze tarieven verder zullen stijgen zodra de resultaten van de aanbestedingsprocedures zijn vastgesteld, wat de onzekerheid vergroot of CCS kan uitgroeien tot een positieve businesscase.

Daarnaast heeft de onduidelijkheid over de startinjectiecapaciteit een negatieve invloed op de businesscase. Dit is des te relevanter omdat het Aramis-project is overgedimensioneerd met een capaciteit van 22 Mton, terwijl de initiële injectiecapaciteit nog onzeker is (5–7,5 Mton). Naarmate de injectiecapaciteit toeneemt, is het aannemelijk dat de kosten per ton CO₂ zullen dalen. De Nederlandse overheid heeft een specifiek budget gereserveerd om het zogenoemde volloopprijs af te dekken. Omdat de startcapaciteit echter onbekend is, blijft onduidelijk of dit budget toereikend is, wat opnieuw een barrière vormt voor potentiële gebruikers van Aramis.

VEMW pleit er daarom voor dat het nieuwe kabinet ervoor zorgt dat CCS kan uitgroeien tot een positieve businesscase voor de industrie, door zekerheid te bieden over de tarieven. Hiervan is het essentieel dat voldoende middelen beschikbaar worden gesteld ter dekking van het volloopprijs, gebaseerd op de daadwerkelijke startinjectiecapaciteit.

Borg dat de SDE++-subsidie aansluit bij de werkelijke CCS-kosten

De SDE++-subsidie vormt een cruciaal onderdeel van de ontwikkeling van CCS-projecten. De subsidie vergoedt de onrendabele top en wordt vastgesteld voor de volledige subsidieduur. Voor het CCS-project Aramis dekt de SDE++-subsidie de onrendabele top echter onvoldoende. Dit hangt samen met vertragingen in het project, die leiden tot hogere gerealiseerde investeringskosten, onzekerheid over de startinjectievolumes waarop de subsidie is gebaseerd en het ontbreken van indexatie. Deze factoren vergroten de kloof tussen het subsidiebedrag en de werkelijke CCS-kosten.

Deze middelenkloof ondermijnt de investeringszekerheid voor industriële partijen en belemmert tijdige besluitvorming. VEMW stelt daarom voor de SDE++-subsidie te actualiseren, zodat deze beter aansluit bij de werkelijke kosten van CCS. Alternatief kan worden gekozen voor een systematiek met een tussentijdse herijking van het subsidiebedrag. Concreet kan het subsidiebedrag worden vastgezet voor de eerste vijf jaar, waarna in het vierde jaar een herijking plaatsvindt voor de resterende subsidiejaren, op basis van actuele inzichten in investeringskosten, EU-ETS-prijzen, energieprijzen en de feitelijke transport- en opslagtarieven en -volumes.

Maak de risico's van de CCS waardenketen beheersbaar

De ontwikkeling van CCS-infrastructuur op deze schaal is nieuw en brengt risico's met zich mee over de gehele CCS waardeketen: van afvang, transport en tijdelijke opslag tot en met permanente opslag.

Hét kenniscentrum en dé belangenbehartiger voor zakelijke energie- en watergebruikers

Deze risico's kunnen betrekking hebben op bouwvertragingen of technische storingen, waardoor CO₂ tijdelijk niet kan worden opgeslagen of getransporteerd. In dat geval kunnen bedrijven niet voldoen aan hun verplichtingen onder het EU Emissions Trading System (EU ETS) en ontvangen zij geen SDE++-subsidie, aangezien deze uitsluitend wordt uitgekeerd bij daadwerkelijke opslag van CO₂. Tegelijkertijd lopen de kosten voor gecontracteerde CCS-diensten onverminderd door.

Een manier om deze risico's te beheersen is door ze duidelijk toe te wijzen en over de gehele CCS-waardeketen te verdelen, waarbij emitters, transporteurs en opslagoperators ieder hun eigen verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden dragen. In de huidige ontwikkeling van de CCS-markt

is deze risicobeheersing echter nog onvoldoende uitgewerkt. Het ontbreken van duidelijke risicoverdeling binnen de CCS-waardeketen, in combinatie met de vroege fase van de markt, leidt ertoe dat potentiële CCS-gebruikers in de praktijk de aansprakelijkheid voor de gehele keten dragen. Deze mogelijke kosten zijn niet toe te wijzen, niet verzekeraar en niet financieel te plannen, vanwege de hoge risico's van individuele CCS-projecten en de cumulatieve risico's binnen de keten. Daardoor is het voor individuele CCS-gebruikers niet mogelijk deze kosten te dragen.

VEMW stelt daarom voor een specifiek fonds in te richten, gefinancierd uit bij voorbeeld EU-ETS-opbrengsten, waarmee CCS-gebruikers kunnen worden gecompenseerd bij verstoringen in het CCS-systeem. Aangezien wordt verwacht dat de opstartrisico's in de CCS-keten afnemen naarmate projecten volwassen worden, kan dit fonds geleidelijk worden afgebouwd. Het fonds dient echter beschikbaar te blijven om CCS-gebruikers te beschermen tegen dubbele kosten bij onverwachte verstoringen in het CCS-systeem.

Tot slot

Concluderend stelt VEMW vast dat CCS een onmisbaar instrument is voor het tijdig realiseren van industriële CO₂-reductie in Nederland, maar dat daadwerkelijke investeringen momenteel worden belemmerd door onzekerheden in infrastructuurontwikkeling, marktordening en subsidievormgeving. We doen daaraan een dringende oproep aan het nieuwe kabinet om deze knelpunten weg te nemen door tijdig duidelijke, consistente randvoorwaarden te creëren. Alleen onder deze voorwaarden kan het volledige potentieel van CCS worden benut en kan Nederland zijn klimaatdoelstellingen realiseren met behoud van een concurrerende en strategisch relevante industrie.

Hoogachtend,

w.g.

Hans Grünfeld
Algemeen Directeur